

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

ENERGIE

Netto-nul CO₂-uitstoot is voor China enorme uitdaging

China gaat ook voor netto-nul CO₂-emissies in 2060, als we de presentatie van China's president Xi Jinping vorige maand bij de Verenigde Naties moeten geloven. Nu heeft China een indrukwekkende erelijst waar het gaat om het halen van plannen. Maar de omstandigheden waaronder het land die successen de afgelopen veertig jaar heeft gehaald, zijn volstrekt anders dan de omstandigheden voor de komende veertig jaar.

China schaarft zich met deze verklaring van Xi Jinping bij het kamp van de Europese Unie. Maar het lijkt vooral nog vooral een intentieverklaring. Want als het gaat om het verminderen van CO₂-uitstoot, dan combineert de voorziene blijvende rol van kolen in de energieopwekking niet lekker met de grote investeringen in zon, wind en water. Zoiets past misschien in een beleid van het stabiliseren van de uitstoot, maar niet in een strategie om de uitstoot fors te verminderen. Duitsland kwam daar ook nog niet zo lang geleden achter en moest drastisch het roer omgooien met de kolenuitstap.

KOLENCENTRALES

Uiteindelijk is ook China een 'normaal' land. Net zoals aan het Japanse groeiwonder in de jaren negentig een einde kwam en de Europese landen dat al in de jaren zeventig zagen, zal ook China de grenzen van de groei ontdekken. De Chinese plannen bevatten voornamelijk het aanplanten van heel veel bomen en een daling van het aandeel kolen in de energiemix. Maar van het beëindigen van kolen zonder CO₂-afvang en opslag is geen sprake. Dat is begrijpelijk vanuit het gezichtspunt van de voorzieningszekerheid. China produceert immers zelf kolen en bouwt ook nog nieuwe kolencentrales bij. Maar om toch de nettonul CO₂-emissies te kunnen halen, vergt dit enorme emissiereducties elders in de economie om het kolenaandeel te vereffenen. De koolstofefficiëntie van kolencentrales is immers veel minder dan die van gascentrales en uiteraard van stroom opgewekt met nucleair, zon, wind en water.

China wil naar netto-nul CO₂-emissie in 2060

Sterke afhankelijkheid van kolen maakt dit doel lastig bereikbaar

Belt-and-Road-programma kan doel helpen realiseren

Via het Belt-and-Road-programma kan China de koolstof-intensieve productie naar het buitenland verplaatsen

Ook de functie van de Chinese economie als fabriek van de wereld staat op gespannen voet met de verklaring van president Xi Jinping, want deze economie stoot nu ten behoeve van buitenlandse consumenten veel CO₂ uit. Wellicht dat de Chinese president in zijn vergezicht al rekening houdt met het feit dat sommige exportproductielijnen in China zullen krimpen, door een combinatie van een krappere arbeidsmarkt (vanwege de vergrijzing) en de wens van de importerende landen om de risico's te spreiden. Het 'terughalen' van productie door de importerende landen en vooral de verschuiving van productie naar bijvoorbeeld Vietnam, is al enige tijd aan de gang. Daar komt de politisering van de handel met China nog bovenop.

Minder exporten en vooral minder energie- en koolstofintensieve exporten passen in een strategie van het realiseren van de nettonulambities. Maar ook al zal China zich meer gaan richten op de binnenlandse markt, het feit blijft dat er radicale veranderingen in het energiesysteem nodig zijn om de ambitie van nettonul CO₂-uitstoot waar te maken.

Via het Belt-and-Road-programma kan China zich de komende jaren ook richten op verschuiving van de koolstofintensieve productie naar het buitenland, dit in navolging van de EU en Noord-Amerika. Dit betekent dat deze productie wel eigendom blijft van Chinese bedrijven, maar dat de CO₂-uitstoot op het conto van het gastland, meestal een ontwikkelingsland, komt.

Dit is dan een mooie manier om vanuit China de koolstofimportbelasting, waar de EU nu mee dreigt, te omzeilen. Want er zal vast een regeling komen voor ontwikkelingslanden om toegang tot de EU-markt te houden. Ik denk daarbij aan de Lomé-landen (de voormalige koloniën van EU-landen in Afrika, het Caraïbisch gebied en het gebied van de Grote Oceaan), die een prachtige toegangspoort tot de EU vormen. China zal daarbij niet voor een gat te vangen zijn en verdragen uit het verleden, die met een andere intentie zijn afgesloten, ongetwijfeld kunnen gebruiken. Voor de EU ontstaat dan de ingewikkelde operatie om het Chinese kaf van het voorna-

likekoloniënkoren te scheiden. Dat is voer voor juristen.

Een ander interessant gevolg van de uitgesproken ambitie van China is dat de ontwikkeling tot minimaal een regionale militaire grootmacht of zelfs wereldmacht moet passen binnen de nettonulambities. Nu hebben de daartoe benodigde militaire schepen, voertuigen en vliegtuigen de onhebbelijke gewoonte zwaar te leunen op olieproducten. Kortom, aan de nettonuleconomie gaan fundamentele keuzes vooraf over welk land men wil en kan zijn in die verre toekomst. En hoe dat te combineren met voornamelijk olieafhankelijke machtsmiddelen? Dergelijke uitdagingen gelden overigens ook voor de EU en Noord-Amerika. Uiteindelijk gaat het om de combinatie van middelen, mogelijkheden en doorzettingsmacht.

SCEPSIS

De imponerende prestaties van China in de afgelopen decennia zouden ons optimistisch moeten stemmen dat ze ook de nettonul CO₂-uitstoot in 2060 zullen waar maken. Maar gelet op de machtspolitiek van dit land is enige scepsis gerechtvaardigd. Tot nu toe heeft de internationale gemeenschap aardig wat door de vingers gezien op het gebied van intellectuele eigendom, toegang tot de Chinese markt en de mensenrechtensituatie. Maar dit geduld is niet oneindig.

Terwijl China vergrijst, de controle op de burgers verstrakt en meer vraagtekens rijzen bij de alternatieve orde van het Belt-and-Road-programma, is het goed denkbaar dat China uiteindelijk net zo weinig een mirakel is als andere landen. Het land zal dezelfde uitdagingen kennen om de nettonul in te passen in de bredere ambities.

Coby van der Linde is directeur Clingendael International Energy Programme (CIEP) en (deeltijd)hoogleraar geopolitiek en energie aan de RUG. Reageer via expert@fd.nl.

